

Biura regionalne w Brukseli

Informacje ogólne

Obecnie w Brukseli funkcjonuje około stu siedemdziesięciu biur reprezentujących regiony europejskie. Liczba ich stale się zmienia w związku z tworzeniem odrębnych bądź łączeniem dotychczasowych, istniejących samodzielnie biur. Oprócz Luksemburga, który nie ma swojego przedstawicielstwa regionalnego, i Portugalii, której interesy regionalne reprezentuje oficjalne przedstawicielstwo tego państwa przy UE, wszystkie regiony państw członkowskich dysponują przedstawicielstwami, biurami łącznikowymi lub informacyjnymi.

W zależności od struktury administracyjnej kraju regiony mają reprezentację indywidualną bądź grupową. W przypadku regionów państw o strukturze federalnej lub zbliżonej, w której występują regiony o dużej autonomii, mają one własne, samodzielne przedstawicielstwa w Brukseli.

Istniejące biura w Brukseli wspomagają działalność jednostek lokalnych, czyli przede wszystkim władz lokalnych, lecz i innych podmiotów, takich jak: regionalne izby przemysłowo – handlowe, szkoły wyższe i placówki oświatowe, instytuty naukowo – badawcze. W celu lepszej identyfikacji wspólnych interesów i koordynacji pracy tworzone są związki celowe działające na rzecz promocji regionu.

Brukselskie biura regionów europejskich są zakładane na bazie prawnej lub kontraktowej. Niektóre działają na zasadach prawa publicznego, inne zaś na zasadach prawa cywilnego.

Bardzo istotnym jest, że biura regionalne nie posiadają statusu dyplomatycznego: partnerami umowy o utworzeniu Unii Europejskiej są bowiem państwa członkowskie, a nie same regiony.

Biura są zawsze bardzo silnie związane z administracją swojego regionu, a niektóre stanowią wręcz ich część - oddelegowaną do Brukseli. Personel biur jest w większości przypadków wybierany i finansowany przez administrację regionu, zatrudnieni pracownicy otrzymują instrukcje z regionu oraz zobowiązani są do składania regularnych raportów ze swej działalności.

Rola brukselskich biur nie ogranicza się tylko do punktu informacyjno – kontaktowego. Spełniają one również funkcję wspomagającą dla polityków regionalnych

przebywających w Brukseli. Biura mające powiązania z regionalnymi agencjami rozwoju czy izbami przemysłowo – handlowymi reprezentują także gospodarcze interesy regionu, itd. (w zależności od uczestników związku celowego, który powołał biuro i w imieniu których ono działa).

Sytuacja krajów przedakcesyjnych

W przypadku regionów krajów członkowskich nie istnieją żadne odrębne przepisy prawne regulujące powstawanie i działalność biur regionalnych. Nie mają one żadnego specjalnego statutu prawnego, powstają i działają na zasadzie wolnego przepływu usług i pracowników pomiędzy krajami unijnymi. Nie jest wymagane uzyskanie żadnego formalnego zezwolenia na utworzenie tego typu biura w Brukseli. Jedyne warunki to przestrzeganie zobowiązań podatkowych.

W przypadku regionów i instytucji z krajów spoza Unii sytuacja wygląda dosyć podobnie. Jedyną różnicą polega na tym, że pracownik takiego biura musi uzyskać od władz belgijskich wizę uprawniającą do długiego pobytu w Belgii i pozwolenie na pracę.

Biuro, podobnie jak w przypadku biur krajów członkowskich, musi zostać zarejestrowane przez władze regionu Bruxelles Capitale.

Po reformie administracyjnej w Polsce za współpracę zagraniczną województwa odpowiedzialna jest jego władza samorządowa.

Zgodnie z interpretacją Ministerstwa Spraw Zagranicznych utworzenie biura regionu polskiego w Brukseli należy traktować jako inicjatywę zagraniczną, a zatem władze województwa muszą przedłożyć do MSZ (za pośrednictwem wojewody) stosowny wniosek i wszelkie wymagane dokumenty (Uchwała Sejmiku Wojewódzkiego jako organu kompetentnego do podejmowania decyzji budżetowych) z prośbą o wydanie opinii w tej sprawie.

Po uzyskaniu zgody MSZ biuro takie może formalnie rozpocząć swą działalność, regulując jednocześnie wszelkie kwestie związane z rejestracją w Brukseli i legalizacją pobytu w Belgii osób w nim pracujących.

We wszelkich kwestiach formalnych związanych z rejestracją biura pomaga Brussels – Europe Liaison Office.

Zadania i cele biur regionalnych

- *Informowanie administracji regionalnej o inicjatywach, zamierzeniach legislacyjnych i decyzjach UE oraz aktualnych projektach*

Biura regionalne w Brukseli powodują uproszczenie i usprawnienie komunikacji w dwojaki sposób. Po pierwsze zbierają i oceniają zdobyte w instytucjach UE informacje przeznaczone dla jednostek w regionie. Po drugie zapewniają dopływ informacji z regionu do instytucji europejskich, które w coraz większym stopniu potrzebują takich informacji. Bezpośrednie i natychmiastowe informowanie o procedurach legislacyjnych jest jedną z głównych zalet posiadania przedstawicielstwa regionalnego w Brukseli. Ważne informacje na temat najważniejszych raportów i decyzji zapadających w unijnych instytucjach trafiają do odpowiednich władz regionalnych – to duża oszczędność czasu, unika się w ten sposób długiej drogi przepływu informacji przez administrację państwową. Przekazywane są także informacje o odbywających się przetargach publicznych. Biuro umożliwia regionom szybkie reagowanie na nowe programy Unii, gdyż wczesna informacja, nawet tylko zasłyszana w rozmowie nieformalnej, może mieć nieocenione znaczenie.

- *Reprezentowanie interesów, problemów oraz opinii politycznych wobec Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego*

Regiony krajów członkowskich są bardzo zróżnicowane pod względem sytuacji ekonomicznej i społecznej. Przedstawiciele regionów mogą lepiej niż przedstawiciele urzędów centralnych reprezentować interesy regionu wobec instytucji europejskich ponieważ lepiej znają i rozumieją problemy danego regionu. Przedstawicielstwa regionalne bardzo często prowadzą także lobbying na rzecz regionu wobec instytucji unijnych i obecnych w Brukseli innych regionów oraz instytucji.

- *Przygotowywanie wizyt przedstawicieli politycznych i ekspertów administracji regionu*

W zwykłych przypadkach biura regionalne przekazują pozyskane informacje drogą ustną lub pisemną do instytucji regionalnej w kraju. Jeśli jednak powstają pytania wymagające specyficznej wiedzy, jednostka regionalna wysyła do Brukseli ekspertów, których spotkania przygotowuje właśnie biuro regionalne.

- *Uzyskiwanie informacji o unijnych źródłach finansowania dla projektów w regionie, wspieranie jednostek składających projekty*

Informacja, doradztwo i pomoc władzom, organizacjom i firmom z regionu, w tym: jak opracować projekty przedkładane do finansowania przez UE, jak je realizować, jak dokonywać ewaluacji. Biura pomagają przy pisaniu projektów i sprawdzają ich zgodność z obowiązującymi wymogami, stawianymi przez oceniających dany projekt. W razie jakichkolwiek problemów biuro próbuje natychmiast reagować, używając swoich kontaktów z odpowiednimi urzędnikami, aby osobiście wyjaśnić zaistniałe kwestie i w ten sposób wpłynąć na pozytywne rozpatrzenie danego projektu. Biuro umożliwia wstępną ocenę oraz wprowadzenie ewentualnych korekt do projektu przed oficjalnym złożeniem go u odpowiednich władz.

- *Miejsce zbierania informacji i nawiązywanie kontaktów*

Biura gromadzą i analizują informacje pod względem ich przydatności z perspektywy interesów reprezentowanego przez nie regionu. Nawiązują korzystne dla regionu kontakty, włączają się w sieci współpracy międzynarodowej.

- *Wspieranie przedstawicieli regionu w Komitecie Regionów*

Komitet Regionów jest jedną z najważniejszych dla regionów instytucji europejskich. Biuro prowadzi szczegółową dokumentację dotyczącą opinii opracowywanych przez Komitet. Pozwala to na szybkie informowanie swoich polityków o bieżących sprawach w KR. Większość biur regionalnych uważa tę działalność za najważniejszą.

- *Punkt kontaktowy dla zainteresowanych partnerów z innych regionów, wspieranie i rozbudowa oraz działalność w sieci współpracy międzyregionalnej*

Biura są pośrednikami, lub nawet pierwszym miejscem spotkania dla partnerów z innych regionów poszukujących kontaktów w celu wymiany doświadczeń czy nawiązania współpracy we wszelkiego rodzaju projektach o charakterze międzyregionalnym, współfinansowanych ze środków unijnych, środków publicznych bądź prywatnych innych państw członkowskich.

- *Działalność promocyjna w dziedzinie gospodarki i turystyki*

Regiony europejskie współpracują ściśle ze sobą w wielu dziedzinach, jednocześnie współzawodniczą w zabieganiu o atrakcyjne inwestycje dla swoich regionów oraz rozwój turystyki. W tej kwestii wykorzystują swe biura na promocję własnego regionu jako najlepszego miejsca na inwestycje.

- *Organizacja imprez informacyjnych i kulturalnych*

Większość biur regionalnych w Brukseli ma uprawnienia do reprezentowania regionu na płaszczyźnie kulturalnej. Wystawy o tematyce regionalnej oraz przyjęcia służą nie tylko przedstawieniu potencjału kulturalnego i ekonomicznego regionu, ale również stają się doskonałą okazją do nawiązania nowych lub też zacieśnienia istniejących już kontaktów z tzw. wspólnotą brukselską.

- *Punkt kontaktowy dla gości i przyjezdnych z regionu, bezpośredni kontakt z mieszkańcami regionu*

Mimo, że głównym zadaniem biura jest przesyłanie informacji do regionu, to często nawiązuje ono również kontakt z obywatelami regionu rodzimego. Biuro powinno starać się odpowiadać na otrzymane od mieszkańca regionu pytanie czy poruszony problem. Ogólnie rzecz biorąc stanowi ono miejsce pierwszego kontaktu dla każdego, kto zainteresowany jest pracą samego biura, jak również pragnie zdobyć informacje dotyczące kompetencji i działalności instytucji europejskich.

Nie każde z wyżej wymienionych zadań jest jednakowo ważne dla wszystkich biur regionalnych. Tematyka ich pracy ma bezpośredni związek z kategorią partnerów zainteresowanych zorganizowaniem i utrzymaniem biura.

Dodatkowe korzyści dla państw przeakcesyjnych z posiadania biur regionalnych

- Możliwość przyjrzenia się z bliska i lepszego zrozumienia niuansów polityki europejskiej, skomplikowanego procesu podejmowania decyzji w instytucjach europejskich, przyjmowania ustaw, powiązań poszczególnych ciał unijnych. Kontakt przedstawicieli regionu z kluczowymi osobami reprezentującymi instytucje unijne może doprowadzić do tego, że nie tylko dany region „zaistnieje na mapie”, ale umożliwi próbę wpływania na proces legislacyjny – zarówno w sposób bezpośredni poprzez rozmowy z członkami Komisji Europejskiej, jak i poprzez przedstawicieli kraju czy Misji, którzy prowadzą negocjacje z instytucjami unijnymi.
- Działalność biura nie powinna ograniczać się tylko do zaznajamiania się z legislacją dotyczącą bezpośrednio przystąpienia do Unii, lecz dotyczyć jak najszerszego zakresu funkcjonowania struktur europejskich. Im lepiej przygotowane jest teoretycznie biuro, a co za tym idzie region, tym lepiej i efektywniej działa po akcesji.

- Ważnym argumentem za założeniem biura w Brukseli jest fakt, że regiony krajów kandydackich mają już zapewniony dostęp do funduszy europejskich. Takich jak badania i rozwój, wymiana naukowa i twinning. Wiadomości na temat dostępu do tych środków finansowania przedakcesyjnego nie zawsze są w wystarczający sposób przekazywane przez Komisję czy rząd, dlatego też obecność w Brukseli jest jak najbardziej uzasadniona.

Ogólne uwagi dotyczące biur regionalnych

- Utworzenie biura w Brukseli to inicjatywa i inwestycja długofalowa, na efekty trzeba poczekać – wymaga to od pracownika biura zbudowania odpowiedniej sieci kontaktów, zarówno formalnych jak i nieformalnych, oraz dobrej orientacji w sprawach dotyczących instytucji i programów europejskich.
- Biuro powinno od samego początku zapewnić sobie dostęp do bieżących informacji na temat inicjatyw i spraw europejskich – oprócz informacji dostępnych w Internecie – także do biuletynów, raportów, publikacji, itd.
- Region powinien określić wyraźnie swoje priorytety rozwojowe, a tym samym kluczowe zadania dla swego biura w Brukseli.
- Administracja regionalna powinna przygotować się do właściwego spożytkowania informacji napływających z biura. Często kluczem do sukcesu jest zdolność szybkiego reagowania i przygotowania odpowiednich informacji o regionie czy propozycji projektów.
- Ponadto należy w regionie wyznaczyć osoby odpowiedzialne za kontakt z biurem w Brukseli oraz wyraźnie określić procedury przekazywania informacji i odpowiedzialność poszczególnych osób. System przekazywania i obiegu informacji powinien być klarowny i skuteczny – osoba odpowiedzialna za kontakt z biurem powinna zidentyfikować w regionie instytucje i organizacje (agencje rozwoju regionalnego, izby przemysłowo – handlowe, organizacje gospodarcze, szkoły wyższe, NGO), które mogą zostać zaangażowane w przygotowywanie projektów współfinansowanych ze środków unijnych. W przeciwnym wypadku wszelkie dane pochodzące z biura (a więc i poczyniona inwestycja) nie będą odpowiednio wykorzystane.

- Bardzo ważny jest właściwy dobór osoby/osób do pracy w biurze – musi posiadać odpowiednie kwalifikacje merytoryczne i językowe, odpowiednie przygotowanie – najlepiej poprzedzone stażem w biurze regionalnym już działającym w Brukseli.

Charakterystyka biur regionalnych niektórych krajów członkowskich

- *Biura skandynawskie i holenderskie*

Regiony tych krajów mają dosyć ograniczony stopień autonomii. Ich biura przedstawicielskie koncentrują się głównie na uzyskiwaniu od przedstawicieli Komisji Europejskiej informacji dotyczących nowych programów, przetargów i wszelkich inicjatyw, które mogą być interesujące z punktu widzenia gospodarczego rozwoju regionów.

- *Biura francuskie*

Biura francuskie funkcjonują w sposób zbliżony do biur skandynawskich, gdyż te regiony mają podobny poziom kompetencji. Wszystkie francuskie biura regionalne i grupy interesu, obecne w Brukseli, utworzyły „krąg stałych przedstawicieli francuskich”, z którym regularnie spotyka się ambasador francuski przy UE.

- *Biura brytyjskie*

Wielka Brytania posiada dwadzieścia siedem biur regionalnych w Brukseli. Zainteresowanie większości biur koncentruje się na takich tematach, jak: fundusze strukturalne, środowisko, transport, zatrudnienie, MSP. Zajmują się zbieraniem informacji, poszukiwaniem partnerów do projektów, lobbyngiem, tworzeniem sieci kontaktów w instytucjach unijnych.

- *Biura niemieckie*

Wszystkie szesnaście landów ma swe biura w Brukseli. W większości zatrudniają po około 10 – 12 osób. Stosują system współpracy międzylandowej w postaci regularnych spotkań przedstawicieli z każdego landu, poświęconych omawianiu konkretnych kwestii, wynikających z tematyki posiedzeń poszczególnych grup roboczych Rady.

- *Biura włoskie*

Jeszcze do niedawna włoskie przedstawicielstwa regionalne w Brukseli funkcjonowały pod szyldem regionalnych agencji rozwoju lub izb handlowych, a nie administracji

regionalnej Spowodowane to było luką w ustawodawstwie krajowym. Dopiero reforma z 1996 roku umożliwiła im otwieranie własnych biur regionalnych.

Generalnie rzecz ujmując regionalne przedstawicielstwa w Brukseli wyznają najczęściej zasadę „razem, ale osobno”. Biura jednego państwa ściśle ze sobą współpracują organizując spotkania tematyczne, grupy robocze. Organizacyjnie istnieją jednak odrębnie. Biura hiszpańskie, włoskie, francuskie i holenderskie są zlokalizowane często na terenie tego samego budynku. Nie decydują się jednak na założenie wspólnego biura dla kilku regionów. Wynika to także z chęci stworzenia wobec instytucji europejskich indywidualnego wizerunku danego regionu i dla podkreślenia swego znaczenia.

Należy też wspomnieć o nieformalnych związkach, tzw. sieciach biur regionalnych z różnych państw, które łączy pewna wspólnota interesów. Od kilku lat funkcjonuje Bałtycka Grupa Nieformalna, zrzeszająca trzydzieści siedem regionów nadbałtyckich. Celem tej grupy jest nieustanne zwracanie uwagi Komisji Europejskiej na problematykę rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego, na potrzebę prowadzenia wyraźnej europejskiej polityki na rzecz rozwoju tego obszaru oraz udzielanie stosownego wsparcia finansowego dla projektów realizowanych w tym regionie.